

**INTRODUCERE ÎN
LIMBA ȘI LITERATURA
DACO-ROMÂNĂ**

Emil Alexandrescu

OPERA OMNIA

T. MOLDOVA

Emil Alexandrescu

Introducere în limba și literatura
daco-română

Coperta: *Cristian Almășanu*

Redactor: *Aurel Ștefanachi*

ISBN 978-973-168-091-0

© Tipo Moldova

Editura Tipo Moldova este acreditată de Consiliul Național al
Cercetării Științifice din Învățământul Superior (C.N.C.S.I.S.)

Iași, 2010

Tipo Moldova,
E-mail: office@tipomoldova.ro

Emil Alexandrescu

Introducere în
limba și literatura
daco-română

TIPO MOLDOVA

Cuprins

EMIL ALEXANDRESCU - ISTORIE LITERARĂ	3
Cuvânt introductiv	5
Introducere în axiologia literaturii	12
Permanența poporului daco-român.....	62
Permanența limbii daco-române.....	65
Literatura daco-română în limba dacă.....	72
Literatura română în idiomul roman care a generat limba latină.....	74
1. Argemunt	74
2. Pătrirea slintelor Eocet și Aston	74
3. Scrierile Sfântului Ioan Cassian	75
4. Scrierile Sfântului Niceta Remesano	75
5. Contribuția lui Dionisie Exiguul la dezvoltarea literaturii patristice	76
6. Sfântul Marinus de Brașova	77
7. Gaius Noster	78
Literatura daco-română în ideomul blahilor din <i>Codex Rochoncozi</i>	80
Literatura populară – parte integrantă a literaturii române.....	84
1. Trăsăturile literaturii populare	84
2. <i>Miorișă</i>	84
3. <i>Legenda Mănăstirii Argeșului</i>	86
4. <i>Doina</i>	87
5. <i>Toma Alinaș</i>	88
6. <i>Constantin Brâncoveanu</i>	88
7. <i>Tinerete fără bătrânețe</i>	90
8. <i>Grucescu</i>	90
Cultura și literatura română în Evul Mediu.....	93
1. Limbile de cârmă ane în Evul Mediu	93
2. Literatura română în limba slavonă	97
3. <i>Învățăturile Neagoe Basarab către fiul său Teodosie</i>	94
4. Renașterea și reforma — ecourile ei în spațiul carpato-dunărean	95
5. Textele rotacizante.....	95
6. <i>Comuzet</i>	96
7. <i>Prințele Ișpania</i> în limba română	96
8. Un document latin în limba română — <i>Schizandra eclesiastică Neașu</i>	96
Contribuția literaturii religioase la formarea limbii și literaturii române.....	98
1. Literatura apocrifă, hagiografică și a romanelor populare	98
2. <i>Mitopoietul Varlaam</i> — Către românească de învățătură	98
3. <i>Mitopoietul Dosoftei</i> — <i>Psaltirea în versuri</i> (1673)	98
4. <i>Mitopoietul Antim Ivreanu</i> — <i>Ordoazile</i>	99
5. <i>Mitopoietul Ștefan Ștefan</i> — <i>Noul Testament de la Bârgad</i>	99
6. <i>Eibra de la Sucești</i>	99
Contribuția literaturii istoriografice la formarea limbii și literaturii române ..	100
1. <i>Grigore Ureche</i> — <i>Letopisețul Țării Moldovei</i> — de când s-au deslăcuit țara și de cursul anilor și de viața domnilor carea scrie de la Dragoș Vodă până la Aron Vodă (1352-1594).....	100

2. Miron Costin — Letopiseșul Ţării Moldovei — de la Aron Vodă înocădată de unde este păstrat de Uroşele Vornicului din Ţara de Gios, scos de Miron Costin, vornicul de Ţara de Gios, în oraş în iaşi, în anul de la indicarea lui 7193 — eară de la naşterea Măntuitorului Iisus Hristos 1675	101
3. Ion Neculce — Letopiseșul Ţării Moldovei — de la Dabija Vodă (16E1) la Moşte Măreşordei (1743)	102
4. Ştefan Ciocărlan — Cantacuzino	103
5. Storcea Lulescu	104
6. Radu Popescu — Istorie aşezată Ţării Româneşti	104
7. Radu Greşaru	104
8. Noctale V. Ilescu — De la Moscova la Pekin	104
9. Ştefan de Mare şi Sfânt — reprezentanţi ai conştiinţei naţionale şi creştine	104
Umanismul românesc	108
1. Trăsăturile umanismului românesc	108
2. Rolul umanismului românesc în formarea limbii şi literaturii române	108
Dimitrie Cantemir — personalitate multilaterală a culturii române şi europene	109
1. Viaţa şi activitatea	109
2. Dimitrie Cantemir — poezia	110
3. Dimitrie Cantemir — personalitate multilaterală a culturii române şi europene	111
Insurecţia iluministă-iezuită a inchiziţiei de la Blaj	112
4. Umanismul în Moldova şi în Ţara Românească	113
5. Ioan Cantacuzino, Poet	114
6. Poet. Văcăreşti	114
Costache Coraci	116
1. Viaţa şi activitatea	116
2. Versificatorul	116
3. Jotoba mea	116
Georghe Asachi	117
1. Viaţa şi activitatea	117
2. La poezie	117
Ştefan Poni	118
1. Viaţa şi activitatea	118
2. Din năzdrăvăniile lui Nastratin Hoşea	119
3. Despre leneşi	119
Momentul 1848 — etapă a revoluţiei burghezo-democrate	120
1. Momentul 1848 în Moldova, Muntenia şi Transilvania	120
2. Direcţia Dăcească şi rolul lui Mihail Kogălniceanu	121
3. Momentul 1848 — elementul formării conştiinţei naţionale	122
4. Momentul 1848 — moment al fuziunii conştiinţei naţionale	123
Mihail Kogălniceanu	123
1. Viaţa şi activitatea	123
2. Tensiunile	124
3. Ion Heliade Rădulescu	124

1	Viața și activitatea	125
2	Zburătorul	126
	Grigore Alexandrescu	126
1	Viața și activitatea literară	126
2	Umbră lu Mircea, la Cozia	127
3	Săptăm. Săptăm. meu	128
	Vasile Cârtova	128
1	Viața și activitatea literară	128
2	Rumorii Târgoviștei	129
3	Rugăciune	129
	Andrei Mureșanu	129
1	Viața și activitatea	129
2	Un răsunet	130
3	Între Scînlăneșu	130
1	Viața și activitatea	130
2	Dan și Șaștru	131
3	Cea de pe urmă noapte a lui Mihai cel Mare	131
4	Fata din defil	131
5	Mama lui Ștefan cel Mare	132
	Constanțin Negruzzi	132
1	Viața și activitatea literară	132
2	Activitatea literară	132
	Costanțe Negruzzi — Alexandru Lăpușneanu	133
	Costache Negruzzi — Sobieski și românii	134
	Costache Negruzzi — <i>Fiziologia provinciei</i>	136
	Nicolae Bălcescu	136
1	Viața și activitatea	136
2	Românii sub Mihai-Vodă Viteazul	136
	Ion Ghica	137
1	Viața și activitatea	137
2	Sorocul către Vasile Alecsandri	138
	Alecu Russo	138
1	Viața și activitatea	138
2	Cântarea României	138
	Vasile Alecsandri	140
1	Viața și activitatea literară	140
2	Deșteptarea României	140
3	Înălțarea Unirii	141
4	Ostă ospașilor români	142
5	Dumtrava Râșiei	142
6	Dan, capitan de piatră	144
7	Miezul țării	147
8	Țărna	147
9	Măști Ștefăni	148
10	Bătă Albă	148
11	Despot Vodă	149
12	Chinta în provincie	150
13	Vasile Alecsandri — reprezentanți a conștiințe naționale	150

a) Vasile Alecsandri — propagator al programului „Dacii literare”	150
Nicolae Filimon — <i>Diocoi vechi și noi</i>	152
1. Viața și activitatea terestră	152
2. <i>Diocoi vechi și noi</i>	152
3. <i>Do nu Păturcă</i> — prototip al anarhismului	154
Al. Odobescu — <i>Pseudo-Kynegeticos</i>	154
1. Viața și activitatea terestră	154
2. <i>Pseudo-Kynegeticos</i> — mod de eseu	155
3. <i>Pseudo-Kynegeticos</i> — sinteză estetică	156
4. Alexandru Odobescu — reprezentant al realismului	156
Bogdan Petriceicu Hasdeu	157
1. Bogdan Petriceicu Hasdeu - personalitate a culturii românești	157
2. Bogdan Petriceicu Hasdeu — <i>Răzvan și Vidra</i>	157
Titu Maiorescu	159
Titu Maiorescu și Junimea	159
1. <i>Directia nouă în poezia și proza română</i>	160
2. <i>O cercetare critică asupra poeziei române</i>	160
3. <i>Controverse din jurul Coragiilor</i>	161
4. <i>Eminescu și poeziile lui</i>	161
5. Titu Maiorescu — sfântul rector	162
Mihail Eminescu	163
1. <i>Viața și activitatea literară</i>	163
2. <i>Epigonii</i>	165
3. <i>Memento mori</i> (<i>Panorama deșertăciunilor</i>)	168
4. <i>Împărat și profetar</i>	168
5. <i>Soneta I</i>	170
6. <i>Soneta II</i>	171
7. <i>Sare de deai</i>	173
8. <i>Fiește-născută</i>	175
9. <i>Atât de fragedă</i>	176
10. <i>Doamna</i>	177
11. <i>Revedere</i>	178
12. <i>Cântă-ți-le din povești!</i>	179
13. <i>Luceafărul</i>	181
14. <i>Giosșă</i>	186
15. <i>Doă în metru antic</i>	187
16. <i>Rugămintea unui escu</i>	187
17. <i>Doacă treburilor Selenici</i>	190
18. <i>Și doă</i>	196
19. <i>Orășana din povești</i>	191
20. <i>Făt-Frumos din țară</i>	191
21. <i>Frașaniat de codru</i>	192
22. <i>Țecut-au are</i>	193
23. <i>Sonete (III) (Când însuși glasul)</i>	193
24. <i>La stăpân</i>	194
25. <i>Mai am un singur dor</i>	194
26. <i>Peste vânturi</i>	196

27. Tai-twamesi	196
28. Rugăciune	197
29. Învierea	198
30. Răse: asopra mea	199
31. Să-mănu! Dă-mă	199
32. Făr-Frăncis din Iancu	200
33. Dramaturgia	202
34. Andrei Măreșan	204
Mihail Eminescu — universul poetic (pan de idei)	204
1. Marea temă ale un versu! eminescan	204
2. Poetia și poezia — tema și motiva!e universulu! poetic	205
3. Caracterul filosofic al poeziei lui Eminescu — modelul moleculei	206
4. Evolu!a modelului uman	206
5. Modelul estetic	207
6. Caracterul național și „universal”	207
Ion Creangă	208
1. Via!ă și activitatea literară	208
2. Anin!ă din copilărie	208
3. Dănu! Prepeleac	212
4. Povestea lui Fîr!ăș Alb	213
5. Povestea pomului	219
6. Povestea lui Șar! Patului	221
7. Făr! Frăncis Făr! țecu!	222
Ion Creangă — reprezentant al realismului	223
1. Universul satului românesc	223
2. Litera!ă — semnal apar!erentei scriitorulu! la realism	224
3. Locu! lui Ion Creangă în cadrul realismulu! românesc	225
Ion Luca Caragiale	225
1. Via!ă și activitatea literară	225
2. O șansă pe o zi	225
3. La har!ă lui Mărgăre!ă	228
4. În vreme de război	230
5. Telegramă	232
6. Săca!ăreș	232
7. Vizită	233
I.L.Caragiale — reprezentant al realismului critic	234
1. Lumca erolor! ai I.L.Caragiale	234
2. Temele și problematica un! versu! creat de I.L.Caragiale	235
3. I.L. Caragiale — reprezentant al realismulu! critic	235
Ioan Slavici	236
1. Via!ă și activitatea literară	236
2. Moșna cu noroc	236
3. Pădurea mare	238
4. Măști	240
5. Lunăa prin care a!ă!rscu!	241
Ioan Slavici — reprezentant al realismului	243
1. Dezvoltarea realismulu! în secolul XIX-lea	243

2. Caracterul creației creatorului Ioan Slavici	243
3. Problematice sociale — trăsătură a realismului	244
4. Elemente clasice în creația lui Ioan Slavici	244
5. Elemente romantice în proza lui Ioan Slavici	244
6. Ioan Slavici — prelegător al creației simțului popular	244
Simbolismul românesc	245
Ovid Conusianu	245
1. Viața și activitatea	245
2. Heroica	246
Dimitrie Anghel	246
1. Viața și activitatea	246
2. Moartea narcisului	246
3. În grădina	247
Ion M. Angelescu	247
1. Viața și activitatea	247
3. Romanța celor trei cerburi	248
Mirela Demetrescu	248
1. Viața și activitatea	248
2. Sonetul și culon	249
Ștefan Petrică	249
1. Viața și activitatea	249
2. Fecioara în alb	249
Traian Demetrescu	250
1. Viața și activitatea	250
2. Fecioara pe drum	250
Gheorghe Botez	250
1. Viața și activitatea	250
2. Tristeți fără motiv	251
Circumal Pavelescu	251
1. Viața și activitatea	251
2. Ingresii de roșniță	252
Mihail Șaulescu	252
1. Viața și activitatea	252
2. Tema	252
Elena Farago	252
1. Viața și activitatea	252
2. Duran	252
Alexandru Macedonski	253
1. Viața și activitatea literară	253
2. Noaptea de oscar	253
3. Rondeleul rozelor ce-afărășite	254
4. Rondeleul rozelor de august	255
5. Rondeleul rozelor ce-mor	255
5. Psihism	256
Ștefan Octavian Iosif	257
1. Viața și activitatea	257
2. Mire dor	257
3. Crăia	257

4. De ra.....	258
Barbu Ștefănescu Delavrancea.....	258
1. Viața și activitatea literară.....	258
2. Hag Tudose.....	258
3. Apus de soare.....	259
George Coșbuc.....	261
1. Viața și activitatea literară.....	261
2. Noaptea Zamferei.....	261
3. Moartea lui Fuiger.....	263
4. Poetul.....	265
5. Noi veni pământ!.....	264
6. O scrisoare de la Moseemr-Selô.....	264
7. Vâră.....	265
8. Pașa Hassan.....	268
9. Moartea lui Gelo.....	270
George Coșbuc — poet de specific național.....	272
1. George Coșbuc — poeta natur și iuzrii.....	272
2. stinca — temă a poeziei lui George Coșbuc.....	272
3. George Coșbuc — poet mișcăni șoc al.....	272
4. George Coșbuc -- reprezentanți ai poeziei de specific național.....	272
Octavian Goga.....	273
1. Viața și activitatea literară.....	273
2. Pogăcușe.....	273
3. Oțul.....	274
4. Noi.....	274
5. Pujan.....	276
Octavian Goga — rapsod mesianic al pățimirii noastre.....	278
1. Universul poeziei lui Octavian Goga — monografia încă a salului.....	278
2. Lupta pentru dreptățile sociale și independența națională -- temă și coordonată a universului poetic.....	278
3. Curentul -- sentiment, temă și mesaj al Universului poetic.....	278
4. Octavian Goga — poet de specific național.....	279
Alexandru Vlahuță.....	279
1. Viața și activitatea literară.....	279
2. Dan.....	279
Calistrat Hogaș — Singur.....	280
Ionel Teodorcanu.....	282
Gala Galaction.....	283
1. Viața și activitatea literară.....	283
2. De la norii Ciadova.....	283
3. Poporul lui Mahomed.....	283
4. La Vultur!.....	284
Alexandru Davila.....	286
1. Viața și activitatea literară.....	286
2. Văru Vodă.....	286
George Topârceanu.....	288

1. Viața și activitatea literară	288
2. <i>Rapsodii de mamă</i>	389
I. Al. Brătescu-Voinești — <i>Puiul</i>	291
Duliu Zamfirescu — <i>Viața la țară</i>	293
1. Viața și activitatea literară	297
2. a) <i>Viața la țară</i>	297
Garabet Ibrăileanu	296
1. Viața și activitatea literară	296
2. <i>Adela</i>	396
3. <i>Creație și analiză</i>	297
Mihail Sadoveanu	298
1. Viața și activitatea literară	298
2. <i>Manu Aroulei</i>	298
3. <i>Bătăgali</i>	302
4. <i>Frățețușii</i>	304
5. <i>Tara de dincolo de negură</i>	309
6. <i>Zodia Călcărașilor</i>	310
7. <i>Domnul Trandafir</i>	317
8. <i>Nearnul Șoimareșilor</i>	314
Mihail Sadoveanu — structura universului	317
1. <i>Temele un versu și sadovenian</i>	317
2. <i>Eroul sadovenian — cântu a universulu</i>	318
3. <i>Tembru sadovenian — trăsătură a universulu</i>	319
George Bacovia	319
1. Viața și activitatea literară	319
2. <i>Pământ</i>	319
3. <i>Lacustră</i>	320
4. <i>Note de primăvară</i>	321
5. <i>Decembrie</i>	321
6. <i>Seară tristă</i>	321
George Bacovia — universul poetic	323
1. <i>Trăsături a universulu bacovian</i>	323
2. <i>Motivulu un versu și bacovian</i>	324
3. <i>Caracteru simpozial un versu și poetic</i>	324
4. <i>Universulu bacovian în contextul poeziei românești și universale</i>	324
Lucian Blaga	325
1. Viața și activitatea literară	325
2. <i>Europa străveche și cultura de dincolo a mării</i>	325
3. <i>Sorinul</i>	328
4. <i>Cântecul spicilor</i>	329
5. <i>Faraoni în destrăciere</i>	330
6. <i>La curtea dănilor</i>	330
7. <i>Miraculă sămânță</i>	331
8. <i>Trăsături metafizice</i>	331
9. <i>Monte urag</i>	333
10. <i>Scrisoare</i>	333

11. Liniște	335
12. Noi și pământul	335
13. Zamolxe	336
14. Meșterul Marcu	337
15. Nu-mi presărni? Lumea rădăie izvorul nopții	339
16. Lucian Blaga: Poet sau filosof	340
Lucian Blaga — universul poetic.....	342
1. Mitul ca temă de inspirație expresionistă	342
2. Simțirea estei că — dimensiune a universului poetic	342
3. Terenul universului blagian	343
4.3.4. Eu poetic — centru generator al universului poetic	343
Ion Barbu.....	344
1. Viața și activitatea literară	344
2. Din ceas, dedus	344
3. Riga Cypote și Ioana Enighe'	347
4. Rămuri pentru nunțile necesare	349
5. Copacul	350
Ion Barbu — universul poetic.....	350
1. Frazele formării universului poetic.....	350
2. Coordonata imaginării	351
3. Modul poetic barbian	351
Tudor Arghezi.....	352
1. Viața și activitatea literară	352
2. Testamentul	352
3. Psalmi	355
4. Psalmul de taină	356
5. De-abia plecaseși	357
6. Hion de otocogor	358
7. Monotărâre	358
8. Creștin	359
9. Morgenstimmung	360
Tudor Arghezi — poet sau prozator.....	361
1. Dia-log critic.....	361
2. Tudor Arghezi — scriitorul său	363
2.1. Teme și motive în creația lui Tudor Arghezi	363
2.2. Omul — centru al problematicei creatoare a Tudor Arghezi	364
2.3. Tudor Arghezi — reprezentant al realismului de factură simbolistă	364
Ion Pillat	364
1. Viața și activitatea literară	364
2. Aci sus! pe vremea	365
3. În via	366
Radu Gyr.....	367
1. Viața și activitatea literară	367
2. Poică-te, Gheorghe, măică-te, Ioane!	367
Vasile Militaru.....	368
1. Viața și activitatea literară	368

2. Fabulele	368
Ion Vinea.....	369
1. Viața și activitatea literară	369
2. Ora fântânilor	370
Liviu Rebreanu.....	371
1. Viața și activitatea literară	371
2. Ion	371
3. Pădurea spânzuraților	375
4. Răscoala.....	377
5. Liviu Rebreanu — reprezentant al realului	381
5.1. Principalele tendințe în dezvoltarea creației sale literare	381
5.2. Caracterul realist al universului social creat de Liviu Rebreanu	381
5.3. Valori creative în textul romanelor lui Liviu Rebreanu	382
Cezar Petrescu.....	382
1. Viața și activitatea literară	382
2. Romanul <i>Șchișesele</i>	383
Camil Petrescu.....	383
1. Viața și activitatea literară	383
2. Ultima noapte de dragoste, întâia noapte de război	384
3. Patul lui Procus!	388
4. Suferințe tari.....	392
5. Jesu! ieșitor	393
6. Camil Petrescu — reprezentant al realului	395
6.1. Principalele tendințe în dezvoltarea creației sale	395
6.2. Caracterul realist al creației lui Camil Petrescu	395
6.3. Problema înlocuirii lui la Camil Petrescu	395
6.4. Problema iubirii — problemă de factură romantică	396
6.5. Problema războiului — problemă de factură realistă	396
Gib Mihăiescu.....	397
1. Viața și activitatea literară	397
2. Romanul <i>Doamna Alba</i>	397
3. Dimensiunea romantică a romanului <i>Doamna Alba</i>	398
4. Dimensiunea clasicistă a romanului	399
5. Dimensiunea expresionistă a romanului <i>Doamna Alba</i>	400
Hortensia Papadat-Bengescu.....	402
1. Viața și activitatea literară	402
2. Concert din muzică de Bach	402
George Călinescu.....	404
1. Viața și activitatea literară	404
2. Istoria literaturii române de la origini până în prezent	404
3. <i>Enigma Otiliei</i>	405
4. <i>Cartea nuntii</i>	405
5. George Călinescu — prozator realist	409
5.1. Scriitorii și tendințele în dezvoltarea romanului interbelic	409
5.2. Paternitatea — problemă centrală a prozei lui G. Călinescu	409
5.3. Jurele — problemă de factură romantică, dar și realistă	409
5.4. <i>Înlocuială</i> — problemă și temă ale romanului G. Călinescu	410

5.5. Marea — o problemă de factură clasică	410
5.6. George Calinescu — scriitor realist de factură clasică	410
Mateiu I. Caragiale	410
1. Vata și activitatea literară	410
2. Crăi de Curtea-Veche	411
Mircea Eliade	412
1. Mircea Eliade — personalitate multilaterală a literaturii și culturii române	412
2. <i>Mătreș</i>	413
3. <i>La țigăni</i>	415
4. Douasprezece mii de capete de mire	418
5. Răscolul adolescenților din țară	418
6. Noaptea de Sânziene	420
7. Mircea Eliade între sacru și profan	425
Marin Preda	428
1. Vata și activitatea literară	428
2. <i>Morometii</i>	428
3. <i>Cermeul și dintr-o pământeni</i>	430
4. Marin Preda — reprezentant al noului realism	432
4.1. Principalele tendințe în dezvoltarea prozei realiste	432
4.2. Problematica romanelor lui Marin Preda	433
4.3. <i>Șeș Moromete</i> — personaj-simbol al noului realism	433
4.4. <i>Călcă școlară și socialiste</i> — culmea epocii lui Octav și a romanului românesc	433
Vasile Voiculescu	434
1. Viața și activitatea literară	434
2. <i>În grădina Ghelșeni</i>	434
3. <i>Săteș la poartă cerului</i>	435
4. <i>Soneta 29</i>	436
5. <i>Călătoria spre localitate</i>	437
6. <i>Masole de marie</i>	439
7. <i>Isus pe apă</i>	440
8. <i>Losif</i>	440
9. <i>Șarpele Alodâr</i>	441
Vasile Voiculescu — universul poetic	442
1. Natura — dimensiune a universului poetic de Vasile Voiculescu	442
2. Mitul — coordonată a universului poetic	442
3. Iubirea — motiv romantic și sens al vieții	443
4. Istoria și destinul — teme ale universului poetic	443
5. Conceptele de poet și poezie — temă a universului poetic	443
Nichita Stănescu	443
1. Vata și activitatea literară	443
2. <i>Leacul tărășău</i>	443
3. <i>În dulcele său câmp</i>	444
4. <i>Exotare</i>	444
5. <i>Cântec</i>	445
6. <i>Laudă omului</i>	446
7. <i>Ars poetica</i>	447

9. A unsprezecea elegă	447
9. Noie	448
10. Noieuri și semne	450
Nichifor Stănescu — universul poetic	451
1. Iuzrea — temă a universului poetic creat de Nichifor Stănescu	451
2. Evoluția eului — temă a universului poetic	452
3. Conștiința — dimensiunea a universului poetic	452
4. Poetul și poezia — temă a universului poetic	452
5. Știința — temă a universului poetic	452
Marin Sorescu	452
1. Viața și activitatea literară	452
2. Shakespeare	453
3. Iona	453
4. Răcoare	455
5. Asfel	456
Orientări, tendințe, coordonate și realizări în poezia românească contemporană	458
Coordonatele și orientările esențiale ale secolului al XX-lea	458
Ștefan Augustin Bănuș	458
1. Viața și activitatea literară	458
2. <i>Mistretul cu coți de argint</i>	459
3. <i>Mașini</i>	460
4. <i>Intenționatul poem</i>	460
Nicolae Labiș	461
1. Viața și activitatea literară	461
2. <i>Meșterul</i>	461
3. <i>Muștea căprioarei</i>	462
4. <i>Monta</i>	463
Emil Botta	464
1. Viața și activitatea literară	464
2. <i>Factor</i>	464
Geo Dumbrăvescu	464
1. <i>Libertatea de a trăge cu bușca</i>	465
Al. I. Ștefănuț	465
1. <i>AMINTIRILE VERELUI LĂNGĂ DUMNEZEU</i>	465
Ion Caraion	467
1. Viața și activitatea literară	467
2. <i>Fântână</i>	468
George V. Ienă	468
1. Viața și activitatea literară	468
2. <i>Harpe</i>	469
Nicolae Dabija	469
1. Viața și activitatea literară	469
Ana Blandiana	469
1. Viața și activitatea literară	469
2. <i>Avram Iancu</i>	470
3. <i>Intație de cuglar</i>	470
Ion Alexandru — <i>Clopoțel</i>	471
Ioan Alexandru — <i>Imnurile Molozului</i>	471

Leonid Dimov	473
1. Viața și activitatea literară	473
2. Poemul odărilor	473
Alexandru Philippide	474
1. Viața și activitatea literară	474
2. Monolog în Babilon	474
3. Fiearsă din prăpastie	474
5. Izgonirea lui Prometeu	475
Amirer Păhulescu	477
Emil an de la Neamț - <i>Concre și concrete dorind</i>	479
Lie Dan - <i>Taina albă</i>	482
1. Viața și activitatea	482
2. <i>Taina albă</i>	482
3. <i>Cit. al Căminets albini</i>	482
4. <i>Cit. al Insomnia pierd</i>	483
Miha Ursachi - <i>Poemul de purpură</i>	483
Ioanid Romanescu - <i>Noul Adam</i>	484
Horia Zărnă - <i>Meștercole de zeitan</i>	484
Dan Laurentiu - <i>Măștercole</i>	485
Nicolae Ione - <i>Cuvânt în cuvânt</i>	486
Gezar Văneșcu - <i>Doine</i>	486
cu traducere: <i>Albe și albe negre</i>	487
Lucian Vasiliu - <i>Fundamental</i>	487
Nonita Danilov - <i>Desupra lucrurilor neantului</i>	487
Ovidiu Gezan - <i>Pyramide după Basova</i>	488
Horia Bădescu - <i>Anotimpuri</i>	488
Romeo Sarculescu - <i>Aproape sau cât mai departe</i>	489
Cașan Maria Spîncan - <i>Dictatură și literatură</i>	490
 Direcții, tendințe, orientări și realizări în dezvoltarea prozei contemporane	491
Dezvoltarea prozei contemporane	491
Geo Boșca	491
1. Viața și activitatea literară	491
2. a) <i>Reportajul Cartea Cituții</i>	491
Alexandru Ivasiuc	494
a. Viața și activitatea literară	494
b. <i>Apa</i>	495
Nicolae Steinhart	495
a. Viața și activitatea literară	495
b. <i>Jurnalul femeii</i>	495
Augustin Buzura	499
b. <i>Vocile nopții</i>	499
c. <i>Orgoli</i>	499
d. <i>Drumul renușii</i>	500
Ștefan Bănuțescu	500
a. Viața și activitatea literară	500
b. <i>Metre: erau bănuți</i>	500
c. <i>Cartea năvălitorilor</i>	500
Anatol Emilian Bacorsky	504

a. Viața și activitatea literară	504
b. Echinocul nebunilor	504
c. Elisera Neagră	505
Fănuș Neagu	506
a. Activitatea literară	506
b. Așeză	507
Eugen Barbu	507
a. Viața și activitatea literară	507
b. Grospe	508
Petru Dumitriu	508
a. Viața și activitatea literară	508
b. Suptul de femeie	509
Dumru Vacanu	509
a. Viața și activitatea	509
b. Praznici orbilor	510
c. Praznici urâților	510
d. Psihă înierășilor	512
en Druță	513
a. Viața și activitatea literară	513
b. Povara bunăstării noastre	514
Mircea Cărtărescu	515
a. Viața și activitatea literară	515
b. Nostalgia	515
c. Orbiro	518
Boris Crăciun	523
a. Viața și activitatea literară	523
c. Moloză pânze	523
Alexu Ivan Ghilia – Băștarou!	525
Nicoale Breban	528
a. Viața și activitatea literară	528
b. Alina's bălăve	528
Cănu Săranu	529
a. Viața și activitatea literară	529
b. Niște țărani	530
Antonio Pămădeea	534
a. Viața și activitatea	534
b. Trei ceasuri în iad	534
Ion Băeșu	536
a. Viața și activitatea literară	536
b. Romanul Bălăve	536
Ion Harju	537
a. Viața și activitatea literară	537
b. Jucăria de pe strada a șaptea	538
ALȚI PROZATORI	539
Alexandru Țănzău – America pantofului Cenușăreșei	539
Teodor Octavian – Sordidul	539
Radu Mares – Pe cont propriu	540
Paul Georgescu – Romanul secolului XX	540

Dumitru Radu Popescu – Romanul F.....	540
Miha Sir – Rama și destine	541
Gheorghe Schwartz – Filosofia comportamentului.....	541
Ion Ivan – Intronizarea.....	542
Miroslav Nedelcu – Tratatul de la Capri.....	542
Sorin Preca – Plus minus o zi.....	542
Ștefan Agopian – Sara	543
Tudor Vlăd – Adunarea și scindarea zilei	543
Cornel Nistorescu – Proprietarul de uzor.....	544
Gheorghe Crăciun – Comparație cu pară electrică	544
Alexandru George – Dimensiunile de vreme.....	545
Mircea Gh. Ionescu – Omul de nisip.....	545
Romulus Rusan – Că să alune spre marea necară.....	545
Ion Groșan – Marea amărăciune	546
Alexandra Indrieș – Cufa de chertoz.....	546
Alexandru Vlad – Fagul rău.....	547
Tudor Dumitru Sava – Fama.....	547
Costache Clăreanu – Cu sările pe urbe.....	547
Radu Albala – Făptuie Paradoxală.....	548
Constantin Toiu – Căderea în lume.....	548
Radu Ciosașu – Cap împiedic.....	548
Maria Luiza Cristescu – Povățu.....	549
Miroslav Cărbunaru – Istori.....	549
Eugen Ursariu – Stăpânirea de sine	550
Dana Dumitriu – Prutul Ghic.....	551
Evoluția dramaturgiei contemporane	552
1 Dezvoltarea literaturii dramatice contemporane	552
2 Mircea Sebastian – Steaua fără nume	552
3 Victor Eliad – Înainte mărgărite.....	553
4 Tudor Mușatescu – Tâmbacul	554
5 G. Căpănu – Omul cu cățoșaga	554
6 George Mihail Zamfirescu – Domnișoara Nastasia	554
6.1. Viața și activitatea literară.....	554
6.2. Domnișoara Nastasia.....	554
6.3. Scurt.....	555
7 Hora Lovinescu – Măscăra unui artist.....	556
8 Ion Băieșu – Boli și vin.....	557
9 Valeriu Anania – Monda	558
10 Dumitru Radu Popescu – Așchi îngeri țoși	558
11 Nicolae Negru – Revine Marea Sarmășană și ne întorcem în Carpați.....	559
12 Constantin Ciobanu: Luministul.....	560
13 Aurelia Busuoc – Rada Ștefan întâiu și oțomul.....	561
14 Val Butnaru: Iuși și amanta sa	562
Scriitori români care au creat în alte țări.....	563
1 Literatura din afară	563
2 Eugen Ionescu.....	563
2.1 Cântăreala cheală	564
2.3 Regie moare	565

24. Rădceanu.....	566
3. Penait Istrail.....	567
4. Hora Văliță.....	569
5. Peter Neagoe.....	572
5.1. Viața și activitatea literară.....	573
5.2. Romanu Soare de Pop.....	573
5.3. Sfântul din Montpamasse.....	574
6. Elena Vacărescu.....	575
7. Martha Bibescu.....	577
8. Aron Cotruș.....	578
8.1. Viața și activitatea literară.....	578
9. Virgil Gheorghiu.....	580
9.1. Viața și activitatea literară.....	580
9.2. Ora 25.....	580
10. Ștefan Baciu.....	580
10.1. Viața și activitatea literară.....	580
11. Bucur Nedelcovici.....	581
11.1. Viața și activitatea literară.....	581
11.2. Zile de msp.....	581
12. Petru Popescu.....	582
12.1. Viața și activitatea literară.....	582
12.2. Pensi.....	582
13. Tristram Tzara.....	583
13.1. Viața și activitatea literară.....	583

Literatura diasporei..... 584

Direcții, orientări, reprezentanți în evoluția criticii literare..... 585

1. Direcții și orientări.....	585
2. Reprezentanți și curenți reprezentative.....	586
2.1. Tudor Vianu – Estetica.....	586
2.2. Tudor Vianu – Acta prozatorilor români.....	587
2.3. E. Lovinescu – Istoria literaturii române contemporane.....	588
2.4. Ștefan Cioculescu – Viața lui I. Caragiale.....	589
2.5. Alexandru Dima – Principii de literatură comparată.....	589
2.6. Nicolae Cioga – Istoria literaturii române contemporane.....	590
2.7. Porfiroscius (Dimitrie S. Parajulescu) – Monumente sovietice.....	592
2.8. Eugen Simion – Curenții în literatură contemporană.....	592
2.9. Alina Maria Marinescu – Contrafotografia lui Maiorescu.....	593
2.10. Pomilia Constantinescu – Considerații asupra romaniștilor românești.....	594
2.11. Constantin Ciopraga – Personalitatea literaturii române.....	595
2.12. Mihai Cripșu – O istorie deschisă a literaturii române din Basarabia.....	595
2.13. Z. Ornea – Viața lui T. V. Maiorescu.....	597
2.14. Gabriel Dimiseanu – Introducere în opera lui Constantin Negruzzi.....	598
2.15. Ovid. S. Cichmăniceanu – Cinci prozatori în cinci feluri de lectură.....	598
2.16. Paul Miron – Târgul șaradelor.....	598
2.17. Valeriu Cristea – După-amieza de sâmbătă.....	599
2.18. Corina Ungureanu – Proza românească de azi.....	599

219. Liviu Leonie – Proza din contemporanitate	609
220. Mirna Zărnici – Antropologia poetului românesc în proză	610
221. D. Caracostea – Creativitatea enciclopedică	610
222. Paul Cornea – Introducere în taina lecturii	611
223. Dan Mănușă – Opere interese	612
224. Mircea Scarlat – George Bacovia	612
225. Val' Condurache – Exerciții de înțelegere	613
226. Alexandra Indrieș – Profonia persoanei	613
227. Mihaela Iorgulescu – Prezent	613
228. Mihaela Gh. Iulescu – Istoria dramaturgiei române contemporane	614
229. Daniel Dimitriu – Introducere în opera lui Ion Minulescu	614
230. Monica Spiridon – Melancolia descendenței	615
231. Nicolae Carotjan – Istoria literaturii române vechi	615
232. Mihail Ciacobescu – Istoria literaturii daco-române	616
Considerații asupra problemelor eseului românesc	618
1. Eseul	618
2. E.T. Coran – Artă și gânduri	618
3. Paul Zărnici – Clasic	619
4. Constantin Ivaica – Creație și formă în roșirea românească	620
5. Mihaela Rădea – Tudor Arghezi	621
6. Alexandru Kusar – Ideea europeană	621
7. Val' Cornea – Nostalgie paradisiacă	623
8. Eugen Simion – Întrecerea subitului	625
9. Nicolae Manolescu – Căminele au suflete	627
10. Ion Cristoiu – Nivela	628
11. Vasile Andru – Viață și senin	628
12. Florin Mugur – Schițe despre ferocitate	629
13. Grigore Elise – Oțărăș de raias	629
14. Ion Hărăncă – Aronă cu muză	629
Specificul național — cheie de pătrundere în literatura universală	629
RECENZII, STUDII	629
RECENZI	629
1. Napoleon Savescu – Nu au suntem omagii Romei	629
2. Veronica Enăchescu – Rolul și Codex	630
3. Cosmin Mănescu – Tărâțul Ștefan	632
4. Tănăsescu Codreanu – După sacrificarea lui Eminescu	634
5. Adrian Bădurescu – Tăbăra tașilor de la Sinaia Cronica adevărată a tașilor	637
6. Eugen Cioba – Consonante vârstelene	643
O CARTE DE EXCEPȚIE	644